

Skriftlig innspill til justiskomiteen om statsbudsjettet 2025

Ombudet savner en oppfølging av Voldtektsutvalgets rapport *NOU 2024: 4* og en reell opptrapping av midler knyttet til *Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028)* i statsbudsjettet. Budsjettet prioriterer en stor satsning på organisert kriminalitet. Ombudet forventet et lignende løft til arbeidet mot kjønnsbasert vold.

Øremerking til kompetanse i politiet på kjønnsbasert vold. Kap. 440.

Ombudet ber om at det tydelig øremerkes midler til politiet til kompetanse på kjønnsbasert vold, herunder vold i nære relasjoner, seksuell vold og digital vold. Ombudet mener at kompetanseenheter for voldtekt i Kripos bør gjenopprettes og at det må opprettes egne enheter for etterforskning og påtale av voldtekt og seksuallovbrudd i hvert politidistrikt. Vi støtter behovet for en forskningsbasert evaluering av håndtering av voldtektssaker. Det er også viktig at tiltak iverksettes for å ivareta de med kompetanse slik at de forblir i tjenestene. Vi støtter økte midler til RISK, og at det er satt av midler til å dekke utgiftene politiet og kriminalomsorgen får til økt bruk av omvendt voldsalarm. Ombudet ber om:

- Øremerkede midler til politidistriktene for å sikre oppbygging av nødvendig kapasitet og kompetanse på kjønnsbasert vold, samt tiltak som sikrer at de som har kompetanse forblir i tjenestene.
- Midler til etablering av en permanent voldtektseksjon ved KRIPOS.
- Midler til en forskningsbasert evaluering av håndtering av voldtektssaker.

Prioritet til opprettelse av et nytt statlig organ for samordning. Kap. 400.

Ombudet mener at det er et behov for en målrettet, tverrsektoriell innsats mot kjønnsbasert vold og mener det bør prioriteres å opprette et nytt statlig organ med ansvar for å sikre samordning, og helhetsforståelse av arbeidet mot vold og overgrep, slik det er foreslått i Voldtektsutvalgets rapport *NOU 2024: 4*. Dette bør gjøres umiddelbart, slik at ansvaret plasseres, og nye tiltak kan koordineres og iverksettes så raskt som mulig. Ombudet ber om:

- At det etableres et statlig organ for samordning av arbeid mot vold og overgrep.

Inkorporering av Istanbulkonvensjonen i menneskerettsloven. Kap. 400.

Vi støtter Voldtektsutvalgets vurdering av at en inkorporering av Istanbulkonvensjonen i menneskerettsloven vil kunne ha betydelig signaleffekt for norske myndigheters prioritering av arbeidet mot kjønnsbasert vold. Det vil føre til økt bevissthet og kunnskap i alle ledd, og vil være et viktig steg på veien mot en helhetlig og kunnskapsbasert tilnærming til å bekjempe dette svært alvorlige problemet. Ombudet stiller seg til disposisjon for å ha tilsynsansvar for konvensjonen. Ombudet ber om:

- At Istanbulkonvensjonen inkorporeres i menneskerettsloven.

Forebyggingsløft på vold og voldtekt. Kap. 400, post 70.

Voldtektsutvalgets rapport understreker at voldtekt ikke tas på alvor, hverken som et samfunnsproblem eller som et folkehelseproblem. Rapporten mener at det vises i politikernes manglende vilje til å investere i forebygging, som har foregått over mange

regjeringsperioder. Det er et massivt behov for forebygging, og det ligger et stort uforløst potensial i forebyggingsarbeidet for å bekjempe voldtekt. Ombudet ber om

- Økte midler til et forebyggingsløft mot vold og voldtekt.
- At seksualitetsundervisningen styrkes.

Piloter på samarbeidsmodeller i kommunene. Kap. 400, forslag post 23.

Ombudet mener at det må lovfestes en plikt for kommunene til å etablere en tverrfaglig og tverretattlig samarbeidsmodell for vurdering og håndtering av saker om vold i nære relasjoner, slik blant annet partnerdrapsutvalget anbefalte. Det vil bidra til bedre koordinering og samhandling i kommunene, også i reetableringsfasen. Arbeidet med å få på plass samarbeidsmodeller/team i kommunene må prioriteres høyt. Ombudet ber om:

- Midler til pilotprosjekter på samarbeidsmodeller på vold i nære relasjoner i kommunene.

Forbedre forhold for kvinnelige innsatte. Kap. 430.

Ombudet viser til at det bevilges 37 millioner ekstra til å opprettholde aktivitetsnivået og forbedre budsjettsituasjonen til kriminalomsorgen, men at dette beløpet også skal gå til utredning av fremtidig kapasitetsbehov. I lys av den alvorlige situasjonen for innsatte i fengsel, som regjeringen viser til i budsjettforslaget, er vi svært kritiske til at det ikke bevilges mer for å styrke soningsforholdene til innsatte i fengsel. Å kun opprettholde nåværende aktivitetsnivå, innebærer at diskriminerende praksiser i fengsel får fortsette.

Særlig er ombudet bekymret for situasjonen til kvinnelige innsatte og innsatte med funksjonsnedsettelse. Kvinnelige innsatte utsettes for betydelig mer tvang i fengsel enn mannlige innsatte. Rusmestringstilbudet og tilbudet til kvinner med psykiske lidelser er for dårlig. Det er også mangler i aktivitetstilbudet for kvinner.¹ Generelt er det stadig flere innsatte med psykiske lidelser og ruslidelser, noe som også innebærer et økt helse- og omsorgstjenestebehov i fengsel. For å ivareta utsatte innsatte, er det blant annet nødvendig med økt bemanning i fengslene og kompetanseheving blant ansatte. I dag er for lav bemanning en stor utfordring i flere fengsler.² Vi savner også en bevilgning som sikrer opprettelse av flere rusmestringsenheter og plasser ved enhetene, samt en bevilgning som sikrer økt psykiatrisk støtte og behandling for innsatte med psykiske lidelser i fengsel. For å kompensere for brudd på nærhetsprinsippet for kvinner i fengsel, mener vi det må gis tilskudd til økonomisk støtte til pårørendes reiseutgifter. For å bøte på mangler i aktivitetstilbudet, særlig for kvinner, er det i tillegg behov for økte ressurser til kriminalomsorgen. I tillegg etterlyser vi fortgang i prosessen med å opprette en forsterket fellesskapsavdeling. Ombudet ber om:

- At kriminalomsorgen får økte midler.
- Øremerking av midler til umiddelbare tiltak for kvinnelige innsatte.

Midler til oppfølging av en kvitteringsordning. Kap. 440, forslag post 70.

I statsbudsjettet for 2024 vises det til *vedtak nr. 35.36, 2. desember 2021* der Stortinget ber regjeringen om å gjennomføre en pilotordning i Oslo der politiet kan gi ut en

---

¹ [Besoksrapport-2024-Trondheim-fengsel.pdf \(sivilombudet.no\)](#)

² <https://actis.no/aktuelt/ny-rapport-avdekker-uholdbare-forhold-i-norske-fengsler>

bekreftelse til personer som blir stoppet i personkontroller. Denne såkalte “kvitteringsordningen” ble gjennomført i 2023 og deretter evaluert av Oslo Economics. I etterkant av evaluering tok Politidirektoratet og Oslo politidistrikt initiativ til en arbeidsgruppe, der blant annet ombudet var representert. På bakgrunn av anbefalingene arbeidsgruppen har kommet med, ber Ombudet om:

- Midler til utredning av mulighetene for å registrere etnisitet i politiets registre.
- Støtte til forskning på politiets personkontroller.

Økte tilskuddsmidler til spesielle rettshjelpstiltak. Kap. 470, post 72.

Ombudet merker at sett opp mot revidert statsbudsjett, representerer regjeringens forslag reelt sett en nedgang i bevilgningen til de spesielle rettshjelpstiltakene. Ombudet etterlyser økte midler da rettshjelpstiltakene gjør et helt uvurderlig arbeid. Vi viser til JURKs innspill til komiteen. Ombudet ber om:

- Økte midler til tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak.